

OPISKELIJATUUTORINTI
MONIMUOTO-OPINNOISSA
- TARPEELLISTA VAI TURHAA ?

Diakonia-ammattikorkeakoulun monimuoto-
opiskelijoiden mielipiteitä opiskelijatuutoroinnista

Johanna Mäkelä
Opinnäytetyö, kevät 2010,
Diakonia-ammattikorkeakoulu,
Diak Länsi, Pori
Hoitotyön koulutusohjelma,
Diakonisen hoitotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sairaanhoitaja (AMK) +
Diakonian virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Mäkelä, Johanna. Opiskelijatuutorointi monimuoto-opinnoissa – tarpeellista vai turhaa? Diakonia-ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijoiden mielipiteitä opiskelijatuutoroinnista. Pori, kevät 2010,40s., 1 liite.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Länsi, Pori. Hoitotyön koulutusohjelma, diakonisen hoitotyön suuntautumisvaihtoehto, sairaanhoitaja (AMK) + diakonissan virkakelpoisuus.

Kvantitatiivisena tutkimuksena toteutetun opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää opiskelijatuutorointina toteutettavan vertaistuen tarvetta Diakin monimuoto-opiskelijoiden keskuudessa. Kirkon työhön valmistuvien opiskelijoiden hengellisen vertaistuen tarvetta kartoitettiin erillisen kysymysosion avulla.

Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin strukturoidun kysymyslomakkeen muotoon laadittu kysely, johon osallistujat vastasivat sähköpostitse saamansa linkin kautta. Varsinaisen tutkimusaineiston tueksi hankittiin aihetta koskevaa ajankohtaista tilannetietoa tutkimuksen kohteena olevien toimipaikkojen opinto-ohjaajilta.

Opinnäytetyön tekijälle muotoutui tutkimuksen myötä kuva monimuoto-opiskelijasta, jonka sosiaalinen tukiverkosto on elämäkokemuksen myötä sekin jo ehtinyt muodostua varsin monimuotoiseksi - etenkin hengellistä tukea koettiin saatavan jo ennestään tutuilta tahoilta mm. kotiseurakunnasta ja ystäviltä. Kuitenkin vastaajat pitivät opiskelijatuutorointia monimuoto-opinnoissa tarpeellisena. Erityisesti olisi kaivattu sellaisen opiskelijan vertaistukea, joka itsekin suorittaa monimuoto-opintoja ja jolla on aikuisopiskelijan arkea koskevaa ymmärrystä. Tutkimus osoitti monimuoto-opiskelijoiden toimintakulttuurin opiskelijatuutoroinnin saralla olevan varsin vähäistä -jopa olematonta.

Tärkeätä on, että monimuoto-opiskelijat itse tiedostavat tarvitsevansa opiskelijatuutorin tukea ja ymmärtävät myös itse olevansa potentiaalisia tuutorehdokkaita. Selvää on, että opiskelijatuutoroinnin monimuoto-opiskelijoiden keskuudessa tulee määräytyä heidän erityistarpeistaan käsin. Diakonia-ammattikorkeakoulun tulisi kyetä luomaan resurssit ja kannustimet monimuoto-opiskelijoiden omalle vertaistukitoiminnalle, mutta toiminnan sisällöstä ja kehittämisestä tulee opiskelijoiden itsensä vastata – vaikka sitten yrityksen ja erehdyksen kautta. Diakonia-ammattikorkeakoululle ja sen oppilaskunnille monimuoto-opiskelijoiden vertaistuen kehittäminen on sekä haaste että mahdollisuus.

Asiasanat: tuutorointi, vertaistuki, monimuoto-opiskelu, kvantitatiivinen tutkimus.

ABSTRACT

Mäkelä, Johanna.

Tutoring as Peer Support in Multiform Learning – Needed or Needless? Opinions of Adult Students at Diaconia University of Applied Sciences. 40p., 1 appendice. Language: Finnish. Pori, Spring 2010.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Nursing, Option in Diaconal Nursing. Degree: Nurse + Deaconess.

The aim of the study was to find out whether adult students needed tutoring peer support or not. This quantitative research was implemented among students carrying out their multiform learning at Diaconia University of Applied Sciences. Needs of spiritual support by peer tutors among the students intending to have an eligibility for the post of diaconia or youth work in the Evangelical Lutheran Church of Finland were charted with the help of specific questions.

The main material of this research was collected by using structured, electric questionnaires, which the respondents were asked to answer by e-mail messages. Supporting information was also collected by approaching student councillors about their opinions concerning the subject.

The impression of typical adult students based on this research is more like two part: On one hand, they have a lot of life experience and their social network is usually wide enough before they start their studies. Spiritual support they also seem to get enough, for example from friends and parishes. On the other hand, the adult students consider peer tutoring indispensable. Especially they seem to need peer support by adult students who are familiar with the benefits and drawbacks of an adult student's everyday life. This research also indicated that the activity of adult students in the area of peer tutoring is very small – almost negligible.

It is important that adult students are aware of the necessity of peer tutoring. They should also recognize that potential tutors are found among themselves. An obvious fact is that peer tutoring in multiform learning has to be partially different from tutoring in conventional studies. Diaconia University of Applied Sciences should provide frames and incentives, but students are responsible for the contents and development of peer tutoring. The development of adult students' peer tutoring should be seen both as a challenge and an opportunity.

Keywords: tutoring, peer support, multiform learning, quantitative research

SISÄLLYS

1. MIKSI TUTKIA TUUTOROINTIA	5
2. MONIMUOTO-OPISKELIJAN MUOTOKUVA	6
2.1 Monimuoto-opetus	7
2.2 Itseohjautuvuus monimuoto-opiskelijan ominaisuutena	8
2.3 Oppilaitos ja opettaja opiskelijan itseohjautuvuuden edistäjänä	9
2.4 Kuormittavuustekijät ja opiskeluorientaatio	11
2.5 Tuutorointi Diakonia-ammattikorkeakoulussa	13
2.6 Kirkon työhön opiskelevien hengellinen kasvu	15
3. OPISKELIJATUUTOROINNIN TARVETTA TUTKIMAAN	16
3.1 Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelmat ja tutkimusympäristö	16
3.2 Aineiston kerääminen ja analyysimenetelmät	17
3.3 Tutkimustulokset ja johtopäätökset	17
3.3.1 Vastaajien taustatiedot	18
3.3.2 Monimuoto-opintojen kuormittavuustekijät	19
3.3.2 Opiskelijatuutorointi – tarpeellista vai turhaa	21
3.3.3 Opiskelijatuutorointi hengellisen kasvun tukena	23
3.3.4 Opiskelijatuutoroinnin kehittämisehdotuksia	25
4. OPISKELIJATUUTOROINTIA KEHITTÄMÄÄN	28
5. LÄHTEET	32
LIITE 1. Kyselylomake	35

1 MIKSI TUTKIA TUUTOROINTIA

Opinnäytetyössäni mielenkiinnon kohteena on Diakonia-ammattikorkeakoulussa tutkintoon johtavia opintojaan suorittavien monimuoto-opiskelijoiden opiskelijatuutorien tarve ja sen erityispiirteet sekä kirkon virkaan valmistuvien monimuoto-opiskelijoiden hengelliseen kasvuun liittyvä opiskelijatuutoroinnin tarve. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää opiskelijatuutorointina toteutettavan vertaistuen tarvetta Diakin monimuoto-opiskelijoiden keskuudessa. Koska monimuoto-opintojen menestyksellinen suorittaminen edellyttää erityisen hyvää itseohjautuvuutta, on kiinnostavaa havainnoida myös ovatko opiskelijat itseohjautuvia myös tukea tarvitessaan; vaikka tukea tarvittaisiin osataanko sitä etsiä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diak) on valtakunnallinen ammattikorkeakoulu, jonka muodostavat neljä ilmansuuntien mukaan nimettyä koulutusyksikköä. Diak Pohjoinen sijaitsee Oulussa ja Diak Itä Pieksämäellä. Diak Etelän yksikköön kuuluu kolme toimipaikkaa, jotka sijaitsevat Helsingissä, Järvenpäässä ja Kauniaisissa. Diak Lännen toimipaikat ovat Porissa ja Turussa. Opiskelijoita Diakonia-ammattikorkeakoulussa on yhteensä noin 3000.

Kaikkiin ammattikorkeakouluihin verrattuna Diakonia-ammattikorkeakoulusta valmistutaan hieman keskimääräistä nopeammin. Nopea valmistuminen on niin yhteiskunnan, koulutuksen tarjoajan kuin yksittäisen opiskelijankin yhteinen toive. Yhtenä tukimuotona opintojen menestyksekkäälle suorittamiselle on tuutorointi, joka on Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan (O'Diako) yksi suurimmista ajankohtaisista kehittämishankkeista. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden hyvinvointia ja opintojen menestyksekkästä loppuunsaattamista pyritään tukemaan myös ns. CDS -projektin avulla. To Dare, to Care, to Share (CDS) projektin tavoitteena on syrjäytymisen estäminen ammattikorkeakouluopinnoissa. Projektia hallinnoi Diakonia-ammattikorkeakoulu ja se kestää syyskuusta 2009 elokuuhun 2011. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2009)

Monimuoto-opiskelijat asuvat usein kaukana opinahjostaan, mikä jo sinänsä muodostaa ylivoimaisen esteen esimerkiksi oppilaskunnan kokouksiin osallistumiselle. Monimuoto-opiskelija suorittaa opintojaan usein työn ohessa, hänellä on usein myös perhe ja harrastuksia. Nämä kaikki tekijät yhdessä aiheuttavat sen, että aikaa ja intoa ei liikene muuhun. Monimuoto-opiskelijan roolien moninaisuus saattaa aiheuttaa sen, että monimuoto-opintoja suorittavat eivät koe opiskelijaidentiteettinsä olevan kovin voimakas. Kenties he ajattelevat olevansa lähinnä työssä käyviä ammattilaisia, jotka samalla opiskelevat, eikä tämä kokemus ole omiaan synnyttämään motivaatiota toimia opiskelijan ominaisuudessa yhteisen hyvän edistämiseksi. Oppilaskuntien toimielinten tavoitteena on kuitenkin toimia opiskelijoiden parhaaksi riippumatta siitä, ovatko he opiskelijayhdistyksen jäsenmaksun maksaneita jäseniä vai ei. Diakonia-ammattikorkeakoulun Porin toimipaikan opiskelijayhdistyksen (Podia ry) saatua tehtäväkseen kaikkia Suomen Diakonia-ammattikorkeakouluja koskevien opiskelijatuutorointiohjeistojen yhtenäistämisen, syntyi opinnäytetyön idea tutkia Diakonia-ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijoiden tuutorointitarvetta.

Diakonia-ammattikorkeakouluista valmistutaan ammatteihin, joissa tarvitaan paitsi hyvää yhteistyökykyä myös kykyä toimia itsenäisesti. Yhteisyyden ja erillisyyden onnistunut yhdistäminen on osa hyvää ammattitaitoa, johon kuuluu myös hyvä itsetuntemus. Työntekijän tulisi tunnistaa paitsi omat vahvuusalueensa myös tilanteet, joissa tuntee tarvitsevansa tukea. Opiskelu on opiskelijan työtä ja opintojen aikana syntyy varmasti tilanteita, joissa tukea tarvitaan. Työ- ja opiskeluelämän vaatimusten alati kovenevassa maailmassa jaksamista tukeville toimille on olemassa jatkuva tarve.

2 MONIMUOTO-OPISKELIJAN MUOTOKUVA

Erilaisia oppimiseen ja opiskeluun liittyviä suomenkielisiä tutkimuksia löytyy tietokannoista ammattikorkeakouluille ominainen kaksoistutkinto ja kirkon

virkaan valmistuminen luo opiskelijalle haasteita paitsi tiedollisen myös hengellisen kasvun alueella. Onko kuviteltavissa, että opiskelijalla voisi olla tarvetta myös hengellisen tuen saamiseen vertaistutoroinnin muodossa? Myös seurakuntien työntekijöiden työhyvinvointia ja työhön sitoutumista koskevat tutkimukset sivuavat joiltakin osin hengellisen kasvun teemaa. Kuitenkin on todettava, että varsinaisen kiinnostuksen kohteena olevista aiheista on tehty melko vähän väitöstasoisista tutkimusta: ihmisen hengelliseen kasvuun liittyvää tutkimusta on Suomessa kyllä tehty, mutta ei muiden kuin yliopistojen teologian tiedekunnissa opiskelevien keskuudessa. Tässä esityksessä käsiteltävät tuutorointia koskevat väitökset eivät nekään suoranaisesti liity opiskelijatuutorointiin, vaikka niihin tutustumalla voitaneen tehdä johtopäätöksiä myös opiskelijatuutoroinnista.

2.1 Monimuoto-opetus

Monimuoto-opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa painotetaan opiskelijan itsenäistä osuutta ja sen merkitystä opintojen onnistumisessa. Se sisältää myös ajatuksen, että erilaisiin tavoitteisiin kannattaa pyrkiä erilaisia opetusmuotoja hyväksi käyttäen (luento, ryhmätyöt, etäopiskelu, itseopiskelu). Opettajan rooli muuttuu tämän ajattelumallin mukaan oppimisen avustajaksi, resurssiksi, jota käytetään vain erityisen tärkeiden ja vaikeiden asioiden selvittämiseksi. (Paakkola 1993, 10 - 12.) Monimuoto-opiskelijat ovat usein aikuisopiskelijoita ja heillä on samanaikaisesti monia eri rooleja; näitä ovat esimerkiksi vanhemman, puolison, työntekijän ja opiskelijan roolit. Opiskelu on hankalaa, koska roolien yhteensovittamista ja aikataulujen räätälöimistä on paljon. (Borg 2003,8.) Monimuoto-opetuksen peruselementit ovat itseopiskelu ja sitä varten suunnitellut opintoaineistot sekä itseopiskelun tukeminen rajoitetun vuorovaikutuksen avulla. (Paakkola 1993, 12 - 13.) Monimuoto-opiskelu on lähiopetuksen, etäopiskelun ja itseopiskelun yhdistämiseen perustuva opetuksen ja opiskelun muoto. Se edustaa uutta opetus- ja opiskelunäkemyksen kulttuuria, jonka avulla pyritään jäsentämään aikuiskoulutuksen muutosta, luokkahuonetradition kaatumista sekä opettajan ja opiskelijan uusia rooleja. Monimuoto-opetuksesta voidaan sanoa, että se on

ohjattua itseopiskelua, jossa oppimisprosessin tukemisessa tuutoroinnilla on merkittävä vaikutus. Opintojen edetessä on tarkoitus, että tuutorjohtoisuus vähenee ja ohjaajan rooli muuttuu alkuvaiheen auktoriteetista motivoijan ja avustajan roolin kautta delegoijaksi. Samoin oppijan kehityskaari noudattaa kehityskulkua, jossa hän alkuvaiheen riippuvuudesta siirtyy kiinnostumisen ja sitoutumisen kautta itseohjautuvuuden tasolle. (Vesisenaho 1998, 11 - 12.)

2.2. Itseohjautuvuus monimuoto-opiskelijan ominaisuutena

Monimuoto-opiskelijasta puhuttaessa on usein tarkoitettu juuri aikuisopiskelijaa, sillä monimuotokoulutus on mahdollista suorittaa työn ohessa. On kuitenkin muistettava, että myös kokopäiväisesti opiskelevien keskuudessa on varhaisaikuisuuden ohittaneita. Samaten kannattaa muistaa, että nykyisin monimuotokoulutusta tarjotaan myös nuorille ja nuorille aikuisille. Aikuisopiskelija ja monimuoto-opiskelija eivät välttämättä ole samaa tarkoittavia sanoja, ja onkin oltava selvillä siitä, mitä termeillä kussakin asiayhteydessä tarkoitetaan.

Elämäkokemuksen ja iän karttumisen myötä aikuisopiskelijan oletetaan olevan opintojensa suorittamisessa itseohjautuva – toisin sanoen oman oppimisensa ohjaaja. Jyväskylän avoimen yliopiston dosentti Jukka Koro on tutkinut itseohjautuvuutta ja sen kehittymistä sekä yhteyttä oppimistuloksiin kasvatustieteen avoimen korkeakoulun monimuotokokeilussa. Tutkimus ajoittuu 1990-luvun alkupuoliskolle, jolloin Suomessa elettiin taloudellisen taantuman ja rakennemuutoksen aikaa. Näihin ilmiöihin liittyvä työttömyyden lisääntyminen nosti tuolloin aikuiskoulutuksen entistäkin tärkeämmäksi koulutuspoliittisen keskustelun aiheeksi. Niukkenevien resurssien avulla oli ratkaistava paitsi aikuiskoulutuksen määrällisen kasvun kysymykset, myös sen laatuun liittyviä ongelmia. Perinteisten koulu- ja luokahuoneoppimismallien rinnalle onkin yhä enenevässä määrin noussut vaatimus, jonka mukaan yhteiskunnan on annettava virallinen hyväksyntänsä myös työssä tai muualla oppilaitosten ulkopuolella tapahtuvalle oppimiselle. Perinteisen ajattelun

mukaisesti tällaisena oppimisen muotona on pidetty itse- tai etäopiskelua, joihin itseohjautuvuuden on käsitteenä ajateltu erottamattomasti kuuluvan.

Koron tutkimuksen päätarkoituksena olikin lisätä tietoa itseohjautuvuudesta aikuisen oppimiseen liittyvänä ilmiönä. (Koro 1994, 9 - 10.) Tutkimus tarjoaa kiinnostavaa tietoa esittämällä itseohjautuvuusvalmiutta voimakkaasti selittäväksi tekijäksi oppijan käsitystä omasta itsestään painottaen erityisesti itseluottamusta ja oman sosiaalisen minän hahmottamista. Muita itseohjautuvuuteen vaikuttavia, tilastollisesti merkittäviä tekijöitä näyttivät olevan paitsi opiskelijan ikä, myös opiskeltavan aihepiirin sisältöjen hallinta opintojen alkaessa. Iän ja itseohjautuvuuden välinen yhteys ilmeni tutkimustulosten mukaan siten, että valmius parani melko johdonmukaisesti iän lisääntyessä. Mielenkiintoisen havainnon iän vaikutuksesta itseohjautuvuuteen tutkimustulokset tarjoavat ikävuosien 30 ja 40 välille sijoittuvilla, joiden itseohjautuvuuskehitys näytti pysähtyvän. Myös yli 45-vuotiaiden kohdalla oli havaittavissa lievää itseohjautuvuuden valmiuden laskua. Aikaisempien opintojen määrä ja pituus eivät sen sijaan ilman muuta ennustaneet itseohjautuvuuden lisääntymistä, vaan näytti siltä että laadulla oli määrää tärkeämpi vaikutus. Tämä ilmeni siten, että pelkän ylioppilastutkinnon suorittaneiden itseohjautuvuus osoittautui heikommaksi kuin oppivelvollisuuskoulun ja sen lisäksi ammatillisen koulutuksen itselleen hankkineiden vastaavat valmiudet.

Verrattaessa itseohjautuvuusvalmiuden muuttumista monimuotoisesti ja perinteisellä tavalla opiskelleiden välillä, Koron tutkimus toteaa monimuotoisesti opiskelleiden kehityksen olleen jonkin verran myönteisempi. Kysyttäessä opiskelijoilta heidän kokemuksistaan opiskelusta yleensä huomionarvoiseksi seikaksi muodostui se, että kriittisimmin he suhtautuivat tuutoritoiminnan toteuttamiseen monimuoto-opiskelussa. (Koro 1994, 169 - 171.)

2.3 Oppilaitos ja opettaja opiskelijan itseohjautuvuuden edistäjänä

Maija-Leena Lyyra on selvittänyt vuosina 1995-1996 toteutetussa tutkimuksessaan terveys- ja sosiaalialojen opettajien näkemyksiä opiskelijoiden itseohjautuvuudesta ja siihen tukemisesta. Itseohjautuvuuden tukemisella tarkoitetaan tässä yhteydessä ohjaamista eli tuutorointia. Lyyran mukaan lukuisat tutkimukset osoittavat, että opiskelijoiden itseohjautuvuus on asteittain kehittyvä ja usein ahdistusta aiheuttava prosessi, jonka edistymistä opettaja voi joko auttaa tai hidastaa. Opettajuus onkin viime vuosina elänyt murrosaikaa. Puhutaan uudenaikaisesta opettajuudesta välttämättömänä edellytyksenä opiskelijoiden itseohjautuvuuden tukemiselle. Tällöin opettajan muutoshaasteena on irtautua perinteisestä tiedonjakajan roolista ohjaukselliseen eli tuutoroivaan suuntaan. Opettajiston työskentelyorientaation muutos ei kuitenkaan ole ainoa opiskelijan itseohjautuvuutta edistävä tekijä - myös monipuolisten opiskelutaitojen ja oppimismenetelmien kehittäminen edistävät itseohjautuvuutta. Tärkeää on myös opiskelijan itsetuntemus ja hänen mahdollisimman realistinen käsityksensä omasta oppimisestaan. Opiskelijakeskeinen, avoin ja vuorovaikutuksellinen oppilaitoskulttuuri on sekin tärkeässä asemassa edistettäessä opiskelijoiden itseohjautuvuutta. (Lyyra 1999, 18 - 31.)

Päivi Vuorinen ja Sakari Valkonen ovat tutkineet ammattikorkeakouluja ja yliopistoja yksilöllisten koulutustavoitteiden toteuttajana. Vuonna 2005 julkaistussa tutkimuksessa on selvitetty kahden sektorin korkeakoulujärjestelmän toimivuutta koulutuksen kysynnän näkökulmasta. Tutkimuksen kohteena oli vuonna 2001 korkeakoulutukseen hakeneet, joiden kokemuksia ja arvioita korkeakouluopiskelusta raportoitiin kertomalla heidän mielipiteitään opetuksesta, koulutuksesta ja opiskelusta. Paitsi tyytyväisyyden aiheita, opiskelijoita pyydettiin kertomaan myös niistä seikoista, joihin he olivat koulutuksessaan tyytymättömiä. Sekä yliopisto-opiskelijoiden että ammattikorkeakouluopiskelijoiden vastaajat olivat tyytymättömiä opetuksen ongelmiin - opettajien opetustaitoon ja heidän motivaatioonsa sekä asiantuntemukseensa ei oltu tyytyväisiä. Yhtenä tyytymättömyyden aiheuttajana opiskelijat mainitsivat myös ohjauksen vähäisyyden. (Vuorinen & Valkonen 2005, 108.)

2.4 Kuormittavuustekijät ja opiskeluorientaatio

Monimuoto-opiskelulle ominaisia palkitsevuus- ja kuormittavuustekijöitä selvittää tutkimuksessaan KL Kari A. Sirkka. Tämän suomalaisen ja unkarilaisen sairaanhoitajatutkintoon johtavan korkea-asteen koulutuksen tilaa koskevan, vuonna 2001 julkistetun väitöstutkimuksen kohteena oli alemman sairaanhoitajatutkinnon suorittaneita aikuisopiskelijoita. Tutkimuksessa analysoitiin heidän käsityksiään korkea-asteen monimuotokoulutuksesta oman ammatillisen kasvun ja kehityksen välineenä.

Suurin osa tutkimuksen kohteena olevista sairaanhoitajista halusi kehittää omaa hoitotyön osaamistaan potilaan kokeman laadun näkökulmasta, mutta monet pahoittelivat sitä, että omaehtoista ammatillista kasvua ei julkisen sektorin terveydenhuolto palkitse eikä kannusta. Työelämässä aikuisopiskelijat ilmaisivat olevansa monenlaisten asenteiden ristiaallokossa vaihdellen opiskeluun rohkaisevasta suhtautumisesta jopa työpaikkakiusaamiseen. Riittämättömän henkisen tuen lisäksi uupumusta aiheuttaviksi tekijöiksi osoittautuivat taloudellisen tuen vähäisyys sekä voimavarojen jakaminen perheen, työn ja opiskelun kesken. Verrattuna päätoimisesti opiskeleviin, työn ohessa opiskelevat joutuvat täten olosuhteiden pakosta tekemään kompromisseja ja priorisoimaan opintosatsauksiaan, mikä on omiaan luomaan henkisiä jännitteitä ja laskemaan myös arvosanoina näkyviä oppimistuloksia. Toisaalta työn ohessa opiskelun koettiin olevan palkitsevaa ja mielekästä juuri siitä syystä, että uusien asioiden soveltaminen käytäntöön oli luontevaa opiskelun kytkeytyessä oman osaamisen, oman persoonan ja potilashoidon laadun kehittämiseen.

Kysyttäessä tutkimukseen osallistuvilta opiskelijoilta heidän oppimiseensa positiivisesti vaikuttavista tekijöistä, pitivät he mielekkyystekijöitä tärkeimpinä vaikuttajina kuin käytettyjä opetusmenetelmiä. Mitä tulee itseohjautuvuuteen

ammattillisen kasvun ja kehityksen välineenä, Kari A. Sirkkan näkemyksen mukaan käsite on – aikuiskoulutuksen voimakkaasta lisääntymisestä huolimatta – yhä melko tuntematon niin aikuisopiskelijoille itselleen kuin myös opettajille ja aikuiskoulutusta tarjoaville organisaatioillekin. Hän esittääkin, että tutkintoon johtavassa aikuiskoulutuksessa opetussuunnitelmien tulisi selkeästi poiketa nuorille suunnatuista opetussuunnitelmista paitsi sisällöllisesti, myös rakenteellisesti. K.A. Sirkka kyseenalaistaa myös tavan määritellä monimuoto-opetus mekaanisesti jaettuun lähi- ja etäopetukseen, jolloin yksilölliset oppimistarpeet sekä ammatilliset kasvun ja kehityksen tarpeet jäävät vaille riittävää huomiota. (Sirkka 2001.) Huolimatta siitä, että Sirkka toteaa koulutuksellisten muutostarpeiden olemassa olon, hän ei kuitenkaan ryhdy esittelemään mitään vaihtoehtoisia sisältö- tai rakennemuutoksia havaitsemilleen epäkohdille.

Mielenkiintoinen yhtymäkohta Kari A. Sirkkan väitöstutkimukseen löytyy KM Jarkko Mäkisen vuonna 2003 julkistetusta tutkimuksesta, jossa hän esittää seitsemän eri tyyppistä tapaa orientoitua opintoihin. Syväorientaatio-asenteella varustettu opiskelija on aidosti kiinnostunut tieteenalansa sisällöistä ja pyrkii sisäistämään asioita, kun taas pintaorientaatio kuvaa asennetta, jolle on ominaista opiskelun kokeminen eräänlaiseksi selviytymispeliksi; kokoelmaksi keinoja päästä läpi opinnoista. Kolmas tyyppiluokka Mäkisen tutkimuksessa on suunnitelmallisuus, jolloin opiskelijan toiminnalle on ominaista järjestelmällinen ajankäyttö. Saavutusorientoitunut opiskelija taas tähtää hyviin arvosanoihin ja opiskelijatovereidensa päihittämiseen suorittaen kilpailevaa vertailua. Orientaation puuttuminen on sekin yksi äärimmäinen orientoitumisen muoto, jolle on ominaista opiskelun omakohtaisen merkityksen ja motiivin puuttuminen sekä opiskelun venyminen ja keskeytyminen. Viimeisenä vaan ei merkityksettömimpinä mainittakoon työelämäorientaatio ja sosiaalinen orientaatio. Huolimatta siitä, että Mäkisen tutkimuksen kohteena olivat yliopistossa opiskelevat ja heidän asenteensa opiskeluun, tunnistavat monet monimuoto-opintoja suorittavat ammattikorkeakoulun aikuisopiskelijat sijoittuvansa Mäkisen luokittelussa työelämäorientaatiota edustavaan tyyppiin. Tämän tyyppisellä asenteella opintoihinsa suhtautuvalle opiskelijalle on alusta asti tärkeintä ammatillinen kehitys ja ammattiin valmistuminen, jolloin monet

heistä stressaantuvat ja päälimmäiseksi opiskeluorientaatioksi muodostuu helposti ahdistuneisuus – henkinen jännite, johon Karin tutkimustuloksissakin viitattiin. (Mäkinen 2003.)

2.5 Tuutorointi Diakonia-ammattikorkeakoulussa

Tuutorointi on yläkäsite niille toimille, joilla tähdätään mahdollisimman tinkimättömästi ja tarkoituksenmukaisesti mielekkääseen ja itseohjattuun oppimiseen (Lehtinen & Jokinen 1996, 33). Tuutorilla tarkoitetaan opiskelijan ohjaajaa, joka neuvoo opiskelijaa erilaisissa opiskeluun ja opintoihin liittyvissä asioissa. Latinankielinen sana tutor merkitsee holhojaa ja suojelijaa (Kangasjärvi 2007, 2). Diakonia-ammattikorkeakoulun piirissä tuutorointia on ollut ja myös aihetta koskevaa opinnäytetyömateriaalia on jonkin verran löydettävissä. Esimerkkeinä tuutorointia koskevista opinnäytetöistä mainittakoon Arja Kalmarin ja Tuula Walleniuksen Tuutorin tuki – opintojen ohjaus ja tuutorointi Diakissa vuodelta 2002 sekä Auli Pekkalan ja Birgitta Varjosen Tuutorointi on taitolaji vuodelta 2006.

Tuutoroinnin tarve on yksilöllistä ja vaihtelee myös sen mukaan, missä vaiheessa opiskelijan opinnot ovat. Opinnot voidaan jakaa alku-, keski- ja loppuvaiheen opintoihin sekä valmistumisen ja työllistymisen seurantavaiheeseen. Tuen tarve on usein suurimmillaan opintojen alussa, mutta tarvetta esiintyy myös muissa opintojen vaiheissa; eri aikoina painottuvat erilaiset ongelmat. Alkuvaiheessa painottuu käytännön tiedon jakaminen arkipäivän opinnoista. Myös tunteita kuohuttavan kaaoksen ja hämmennyksen lievittäminen sekä ryhmäytymiseen ja oppimismenetelmien omaksumiseen liittyvät asiat ovat merkityksellisiä alkuvaiheen opintoja suorittaville opiskelijoille. Keskivaiheessa haasteena on opiskelijan sitouttaminen edelleen opintojensa suorittamiseen sekä motivointi ja opintojen suunnittelu kokonaisvaltaisesti. Loppuvaiheessa tukea tarvitaan mm. opinnäytetyön laatimiseen liittyvissä ongelmissa ja suuntautumisessa valmistumisen jälkeiseen työelämään.

Alumnitoiminnalle on ominaista se, että valmistuneet, työelämässä jo vaikuttavat ammattilaiset vierailevat entisessä opinahjossaan kertomassa vielä

opiskeleville oman urapolkunsaa kehittymisestä koulunpenkiltä työelämään siirryttäessä. Callidus- eli asiantuntijatuutori saattaa olla käytettävissä jonkin tietyn erityisalueen ongelmia koskevan tiedon jakajana. Tärkeää on huomioida myös opinto-ohjaajan ja opettajatuutorin tarjoama tuki – opiskelijatuutori voi aina tilanteen niin vaatiessa ohjata opiskelijan näiden ammattihenkilöiden luokse. (Kangasjärvi 2007, 5)

Diakonia-ammattikorkeakoulun perusarvoina mainitaan kristillinen lähimmäisenrakkaus, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja avoin vuorovaikutus. Diakonia-ammattikorkeakoulu valmistaa ammattilaisia sosiaali-, terveys-, kasvatusta- ja diakonia-aloille, joissa kaikissa korostuvat ihmisen ainutkertaisuuden arvostaminen ja lähimmäiseen suuntautuva rakkauden palvelu eli diakonia. Diakonian tehtävänä on auttaa ihmisiä ja yhteisöjä niiden elämäntilanteesta riippumatta. (Kalmari, Koistinen, Sorjonen, Uusipaikka & Rantanen 2005, 7.) Diakonian arvojen eläminen todeksi opiskelijan arjessa tarkoittaa paitsi oman ammatti-identiteetin kasvua ja auttajan roolin omaksumista, myös kykyä tajuta, että on itse lähimmäinen suhteessa toisiin – ja omaan itseensä. On tärkeää, että opiskelija tulee tietoiseksi omista arvoistaan ja tunteistaan, luo suhteen omaan historiaansa ja ympäröivään arkeen sekä oppii reflektiivisen työotteen. Opiskelijatuutorointi on osa laajempaa, opiskelijan oppimista sekä ammatillista ja persoonallista kasvua tukevaa järjestelmää. (Mäkitalo 1998, 1.) Opiskelijatuutoreita on jokaisessa Diakin yksikössä. Yksiköiden välistä yhteistyötä koordinoi O´Diakon pääsihteeri yhdessä hallituksen tuutorvastaavan kanssa (Kalmari, Koistinen, Sorjonen, Uusipaikka & Rantanen 2005, 29).

Käytännössä opiskelijatuutoroinnin voidaan ajatella jakautuvan neljään eri vaiheeseen. Opiskelijatuutorointia tarvitaan jo ennen opintojen alkamista; informaatiota voidaan antaa sekä jo valituille että potentiaalisille hakijoille. Opiskelijatuutoroinnin suurin tarve ajoittuu kuitenkin opintojen alkuvaiheeseen, jolloin uusia opiskelijoita perehdytetään ja tutustutetaan opiskelu-ympäristöön ja -kulttuuriin. Etenemis- ja päättövaiheelle on ominaista opiskelijatuutoroinnin tarpeen väheneminen ja toiminnan luonteen muuttuminen enemmän opintoja ohjaavaksi. (Mäkitalo 1998, 3 - 5.)

2.6 Kirkon työhön opiskelevien hengellinen kasvu

Hengellisen kasvun ja kehityksen tiellä avuksi tulevat Raamattu, messu, hengellinen kirjallisuus ja retriitit, jolloin ihmisellä on mahdollisuus asettua Jumalan katseen ja sanan vaikutuspiiriin. Hengellisen ohjauksen voidaan ajatella olevan matka, jonka kuluessa ihmisen elämäntarina muotoutuu ja rikastuu. Se auttaa ihmistä sekä tunnistamaan elämänsä mahdollisimman rehellisesti että tunnustamaan omat vahvuudet ja heikkoudet. Nykyajan psykologiaa voidaan pitää teologian palvelijattarena, jolloin ajatuksena on se ristien teologian ja mystiikan ajatus, että itsetuntemus on jumalatuntemuksen alkupiste. Jumalaa voidaan lähestyä vain uskon ja rakkauden varassa, joiden kirkastumista ja kasvua saavutettu itsetuntemus parhaimmillaan palvelee. (Ghiselli 2006, 76 - 86.)

Hengellinen kasvu liittyy erottamattomasti opiskelijan ammatilliseen kasvuun kirkon työntekijäksi valmentauduttaessa. Kirkon virkaan vihityltä työntekijältä edellytetään sitoutumista kristilliseen uskoon ja luterilaiseen tunnustukseen. Opiskeluaikana tapahtuva sisäinen muutosprosessi koskee myös opiskelijan hengellistä ulottuvuutta, ja hengellisen kasvun tukemiseen tähtääviä toimia onkin pyritty kehittämään mm. oppilaitospastori- ja -diakonitoiminnan muodossa. Myös opintojen toteuttamisessa on pyritty käyttämään hengellistä kasvua tukevia työskentelymuotoja, kuten pitkäkestoista tuutorointia ja harjoittelu- tai kutsumuspäiväkirjojen kirjoittamista sekä hiljaisuuden retriittejä.

Luterilaisen uskonkäsityksen mukaan usko lahjoitetaan kasteessa, jonka katsotaan olevan hengellisen elämän alku. Kasvaakseen kristittyinä ihmisen ajatellaan tarvitsevan seurakuntayhteyttä, josta käsin jäsentää omaa kristillisyyttään. Kristityn identiteetti kehittyy yhteisössä. Tutkimusten mukaan opiskelijoiden merkittävimpiä hengellisen tuen ja ohjauksen tarjoajia ovat toiset opiskelijat. (Salo 2006, 5-6.)

3 OPISKELIJATUUTOROINNIN TARVETTA TUTKIMAAN

Huolimatta siitä, että tutkimusaihe ei suoraan liity työelämän kehittämiseen tähtääviin pyrkimyksiin, on tutkimuksen tuottamalla tiedolla välillinen vaikutus myös työelämän kehittämiseen. Opiskelun voidaan ajatella olevan palkkatyöhön rinnastettavissa olevaa opiskelijan työtä. Opiskeluaikanaan riittävästi tukea saaneella työntekijällä on tukeva ote omaan osaamiseensa ja selviytymiseensä sekä kokemus siitä, että on lupa olla tarvitseva tuntematta silti häpeää ja huonommuutta. Tuutorin saamiseen liittyvät positiiviset kokemukset tuottavat tuen saamista arvostavia ammattilaisia, jotka pitävät tuutorointia luontevana osana ammatillista kehittymistä – totetutettiinpa jaksamista tukevaa toimintaa sitten opiskelu- tai työelämässä. Ymmärtämällä monimuoto-opiskelijan arjen erityisluonnetta on mahdollista etsiä hänen selviytymistään tukevia keinoja ja pyrkiä minimoimaan opintomenestystä haittaavia tekijöitä. Vaikka tutkimuksen tavoitteena on selvittää monimuoto-opiskelijoiden opiskelijatuutoroinnin tarvetta, varsinaiset käytännön toimet jäävät tämän rajauksen ulkopuolelle.

3.1 Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelmat ja tutkimusympäristö

Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa Diakonia-ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijoiden opiskelijatuutoroinnin tarvetta opintojen eri vaiheissa. Hankitun tiedon avulla on mahdollista kehittää monimuoto-opiskelijoiden opiskelijatuutorointia ja siten tukea heidän opintojensa edistymistä. Tutkimuksen avulla etsittiin vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitkä ovat Diakonia-ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijoiden taustatiedot?

2. Mitkä tekijät liittyvät Diakonia-ammattikorkeakoulun monimuoto-opintojen kuormittavuuteen?
3. Mitä mieltä Diakonia-ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijat ovat opiskelijatuutoroinnin tarpeellisuudesta?
4. Tarvitsevatko Diakonia-ammattikorkeakoulun kirkon alan monimuoto-opiskelijat vertaistuutorin tukea hengellisen kasvuprosessinsa tueksi?
5. Millä tavoin Diakonia-ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijat toivovat opiskelijatuutorointia kehitettävän?

3.2 Aineiston kerääminen ja analyysimenetelmät

Monimuoto-opiskelijoiden opiskelijatuutoroinnin tarvetta koskeva kartoitus toteutettiin kaikissa niissä Diakonia-ammattikorkeakoulun toimipaikoissa, jotka tarjoavat ammattitutkintoon johtavaa monimuotokoulutusta. Yhteistyökumppaneita olivat siis Helsingin, Oulun, Pieksämäen, Järvenpään ja Porin toimipaikat. Kauniaisten ja Turun toimipaikoissa opiskelevat olivat tutkimussuunnitelmaa laadittaessa kaikki päiväopiskelijoita ja rajautuvat tästä syystä tutkimuksen ulkopuolelle. Koska tutkimuksen kohteena olevat opiskelijat ovat maantieteellisesti hajallaan, oli kysely järkevää toteuttaa www-kyselynä sähköpostitse. Strukturoitu kysymyslomake laadittiin Webpropol-ohjelman avulla, ja saatekirjeellä varustettu sähköposti kysymyslomakkeelle ohjaavine linkkeineen lähetettiin 721:lle opiskelijalle. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 198 opiskelijaa, ja saadut vastaukset vietiin SPSS-ohjelman analysoitavaksi. Myös sähköpostitse ja puhelimitse tehdyt tiedustelut opinto-ohjaajille ja oppilaskuntien tuutortoiminnasta vastaaville tukivat tutkimusta ja antoivat mahdollisuuden vertailla eri näkemyksiä toisiinsa. Kysymys on kvantitatiivisesta tutkimuksesta, jossa aineistonkeruumenetelmiksi on valittu sekä kysely- että haastattelumenetelmät.

3.3. Tutkimustulokset ja johtopäätökset

Kyselylomakkeen kysymykset ovat jaettavissa kolmeen eri kategoriaan. Ensimmäisen kysymysosion tavoitteena oli kerätä vastaajia koskevaa taustatietoa. Taustatietojen avulla oli mahdollista hahmottaa kyselyyn vastanneiden profiilia opiskelijana. Diakonia-ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijoiden taustatietoja koskevien kysymysten avulla rakentui kuva vastaajien iästä, sukupuolesta, koulutuspaikasta, suuntautumisvaihtoehdosta ja opintojen vaiheesta vastaushetkellä. Opiskelun kuormittavuutta koskevien kysymysten jälkeen ovat vuorossa opiskelijatuutoroinnin arvostusta ja tarpeellisuutta kartoittavat kysymykset. Kysymyslomakkeen viimeinen, hengellisen vertaistuen tarvetta kartoittava osio oli osoitettu ainoastaan kirkon virkaan valmistuville monimuoto-opiskelijoille.

3.3.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastanneista yli 90 prosenttia oli naisia, ja ikäryhmistä vahvin edustus oli 41 - 45 (24,7 %) ja 46 - 50 -vuotiaiden (21,2%) ryhmässä. Monimuoto-opiskelijoiden ikärakenne on vastausten perusteella kypsien kymmenien vuosiin painottuva, sillä alle 31-vuotiaita oli vastaajista vain 2,5 %. Kyselyyn vastanneet opiskelijat olivat jakaantuneet tasaisesti: kaikista tutkimuksen kohteena olevista toimipaikoista (Helsinki 20,7 %, Järvenpää 21,2 %, Oulu 20,2 %, Pieksämäki 18,2 % ja Pori 19,7 %) vastausten prosentuaalinen osuus oli n. 20 %.

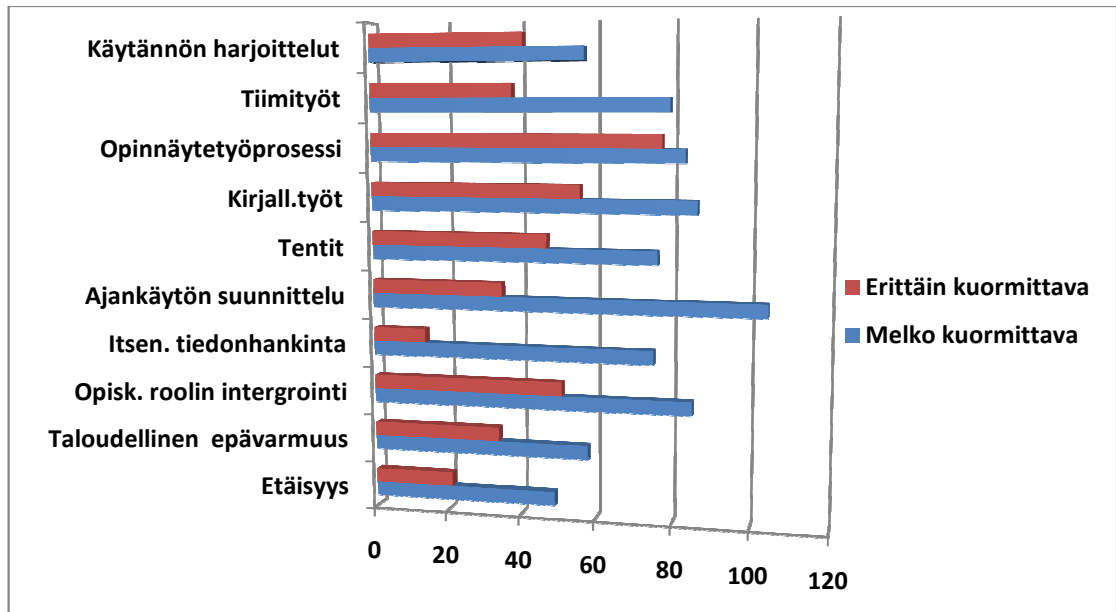
Suuntautumisvaihtoehdoista parhaiten edustettuna oli sosiaali - ja kasvatustieteiden suuntautumisvaihtoehto/sosionomi(AMK), johon kuului 40,4 % vastaajista. Toiseksi eniten vastaajia oli diakonisen sosiaalityön/sosionomi(AMK) + diakonin virkakelpoisuus -suuntautumisvaihtoehdosta (26,3 %). Sairaanhoidon (AMK)-opiskelijoita vastaajista oli 24,4 % ja diakonisen hoitotyön/sairaanhoidon(AMK) + diakonissa -opiskelijoita vastaajista oli 9,1 %. Vastaajista aktiivisimpia olivat ensimmäisen lukukauden opiskelijat (23,2 %).

Avoimiin kysymyksiin tulleiden vastausten perusteella kävi ilmi, että kyselyyn olivat vastanneet – eivät ainoastaan monimuoto-opiskelijat – vaan myös muuntokoulutuksen kautta ammattitutkintoa opiskelevat aikuisopiskelijat.

3.3.2 Monimuoto-opintojen kuormittavuustekijät

Vastaajilta tiedusteltiin kymmenen eri tekijän yhteyttä opintojen kuormittavuuteen asteikolla 1 - 4, jolloin vaihtoehto 1 tarkoitti vastausta ”Ei ollenkaan kuormittava” ja vastaus 4 ”Erittäin kuormittava”. Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus vastata avoimen kysymyksen muodossa, mikäli he halusivat mainita joitakin muita opintojensa kuormittavuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Opinnäytetyöprosessi nousi kuormittavuustekijöiden ykköseksi, sillä sitä piti melko kuormittavana 41,9 % ja erittäin kuormittavana 38,9 % - yhteensä 80,8 % vastaajista. Seuraavaksi kuormittavimpana pidettiin kirjallisia töitä (71,7 %), ajankäytön suunnittelua (70,2 %), opiskelijan roolin integroimista muihin (esim. perhe-, työ-) rooleihin (68,7 %) sekä tenttejä (62,1 %). Tiimitöitä vastaajista piti melko tai erittäin kuormittavana 59,1 %. Taloudellista epävarmuutta piti vain vähän tai ei ollenkaan kuormittavana 53,6 % ja käytännön harjoittelujaksoja ei ollenkaan tai vain vähän kuormittavana yhteensä 50,2 %. Itsenäistä tiedonhankintaa piti melko tai erittäin kuormittavana 45 % vastaajista. Kodin ja koulun välinen etäisyys oli kuormittavuustekijöistä vähäisin (35,3 %). Kuvio 1. havainnollistaa kuormittavuustekijöiden keskinäistä suhdetta siten, että X-akselin arvot (0 – 150) kuvaavat vastaajien lukumäärää.

KUVIO 1. Monimuoto-opiskelun kuormittavuustekijöitä

Vastaajista viisikymmentä käytti mahdollisuutta kertoa omin sanoin opintojensa kuormittavuuteen vaikuttavista muista tekijöistä. Opiskelijoiden kommentit oli mahdollista jaotella eri kategorioihin ja muodostaa näin kuormittavuustekijöistä omia kokonaisuuksiaan. Suurimman yksittäisen ryhmän (20 kommenttia) muodosti opetuksen, ohjauksen ja ohjeistuksen vajavaisuuteen liittyvät kuormittavuustekijät. Näistä kahdeksan viittasi vastauksessaan ohjauksen ja perehdytyksen puutteeseen, epätarkkuuteen tai -selvyyteen, vaikeaselkoisuuteen tai ristiriitaisuuteen. Neljä vastaajaa piti opetuksen tason heikkoutta kuormittavana tekijänä. Mainintoja oli myös lähiopetuksen vähäisyydestä, opintokokonaisuuksien sisällöllisestä päällekkäisyydestä ja ylikorostuneesta suhtautumisesta opinnäytetyöhön. Yksi vastaajista koki opetusmenetelmissä olevan parantamisen varaa ja mainitsi tässä yhteydessä ns. kalvosulkeiset ja tekstiryöpyt opiskelun kuormittavuutta lisäävinä tekijöinä. Vastausten joukosta löytyi tosin täysin päinvastainenkin kommentti, jossa vastaaja piti pirstaleisen tiedon omaehtoista etsimistä esimerkiksi tietokannoista opiskelunsa kuormittavuutta lisäävänä tekijänä ja mainitsi kaipaavansa vanhoja aikoja kalvosulkeisineen ja monisteineen. Verkko-opiskeluun ja ATK:n käyttöön liittyviä kuormittavuustekijöitä vastaajat mainitsivat – edellä mainitun lisäksi – verkkoalustan ajoittaisen toimimattomuuden ja VOPA:n epäselvyyden.

Opetukseen ja ohjaukseen sekä tietokoneen käyttöön liittyvien kuormittavuustekijöiden lisäksi suurin osa avointen kysymysten vastauksista liittyi opintojen tiiviiseen tahtiin, tiedon kulun ongelmiin ja opiskelijoiden kohteluun. Vastaajat kertoivat, että on liian paljon opittavaa liian vähässä ajassa; tehtävien palautusajat ovat liian lyhyet ja kirjallisten töiden määrää pidettiin myös liiallisena. Informaatioon liittyvät kuormittavuustekijät koskivat viime hetken muutoksia aikatauluissa ja lukujärjestyksissä sekä opettajien välisen tiedonkulun ongelmia. Kohteluun liittyvät kuormittavuustekijät olivat moninaiset; joku mainitsi työyhteisön ja esimiehen ikävästä suhtautumisesta, joku taas koki koulun henkilökunnan ja opettajiston taholta joutuneensa huonon käytöksen kohteeksi. Läsnäolopakkoa ja sen kontrollointia toisaalta protestoitiin, toisaalta taas peräänkuulutettiin tasapuolisuutta valvonnan tasolla. Kohteluun liittyvät kuormittavuustekijät koskivat paitsi jo mainittuja, henkilötasolla tapahtuvia epäkohtia, myös oppilaitoksen suhtautumista aikuisopiskelijaan: järjestelmää pidettiin liian byrokraattisena ja kritisoiitiin sitä, ettei aikuisopiskelijan aikaisempaa osaamista tunnusteta eikä ryhmän omaa ammatillista osaamista käytetä hyväksi opetuksessa. Myös oli vastaajia, joiden mielestä kahdeksan viikon käytännön harjoittelujaksot ovat aikuisopiskelijoiden kohdalla tarpeettoman pitkiä.

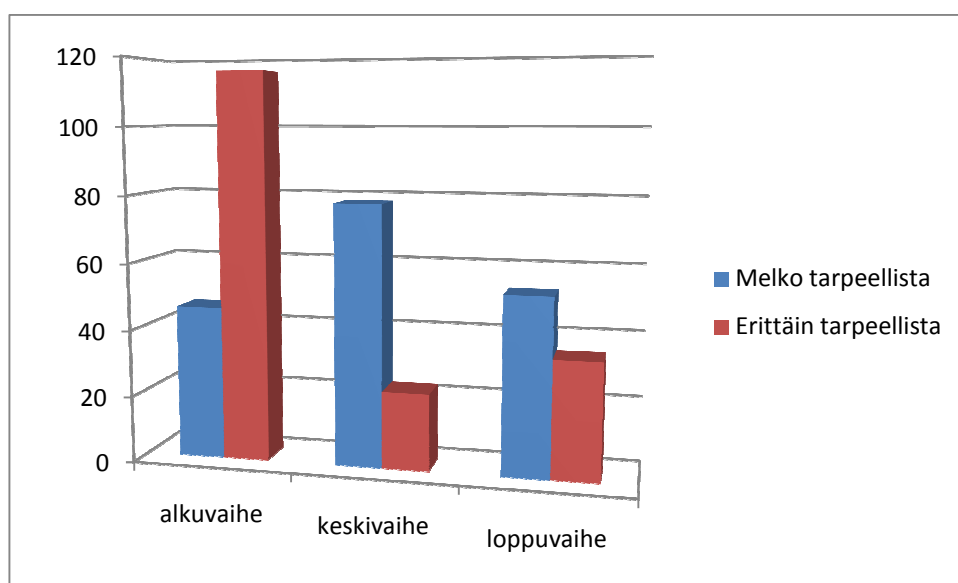
Osa omin sanoin vastanneista oli selventänyt kantaansa jonkin jo asteikolta valitseman vaihtoehdon mukaan, eikä varsinaisesti tuonut mitään uutta kuormittavuutta lisäävää vaihtoehtoa esille. Avointen kysymysten vastaukset loivat kuitenkin tarkkuutta siihen kuvaan, joka tutkimuksen avulla piirtyy tutkimuksen kohteena olevista aikuisopiskelijoista.

3.3.3 Opiskelijatuutorointi - tarpeellista vai turhaa

Vastaajilta kysyttiin asteikolla 1 - 10 (ei ollenkaan tärkeänä-erittäin tärkeänä), kuinka tärkeänä he pitävät mahdollisuutta turvautua opiskelijatuutorin tarjoamaan tukeen omissa opinnoissaan. Vastaukset jakaantuivat melko tasaisesti ja asteikolla 5 - 10 vastaajista asettui 58,7 %.

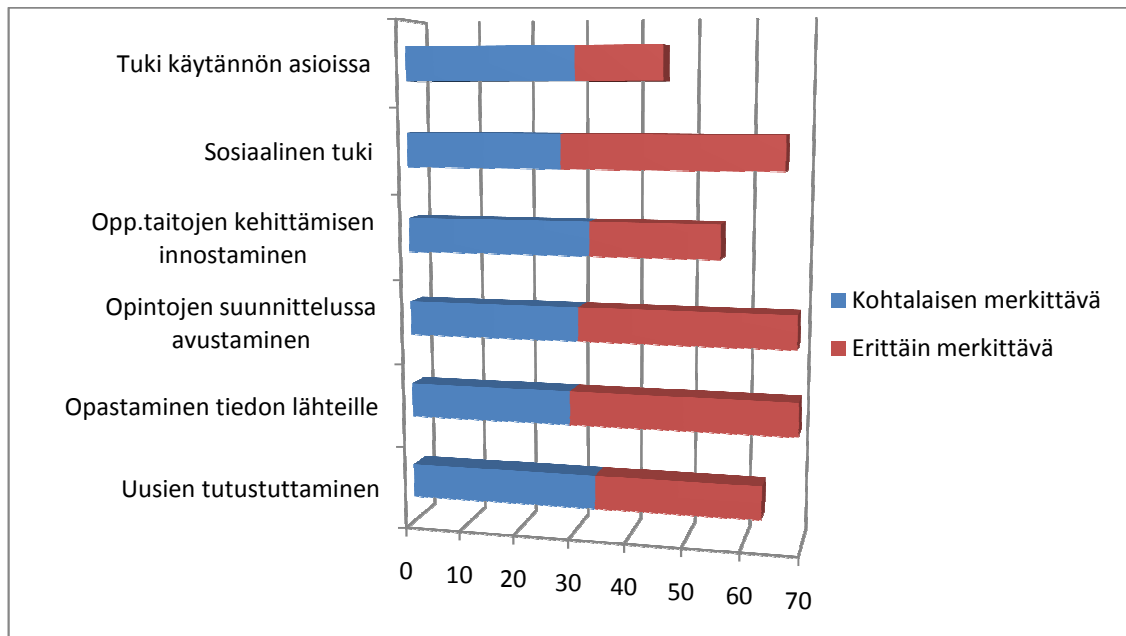
Ristiintaulukoinnin avulla etsittiin taustamuuttujien ja tuutorointitarpeen välisiä syy-seuraussuhteita. Chi-arvon jäädessä ristiintaulukoinnin jälkeen pienemmäksi kuin 0,05 osoittautui, ettei vastaajan iän ja tuutorointitarpeen välillä ole kausaalista syy-seuraussuhdetta esimerkiksi niin, että nuorempien ikäryhmien edustajat kokisivat tarvitsevansa vähemmän opiskelijatuutoria kuin vanhempien ikäryhmien vastaajat tai päin vastoin. Tutkimuksen perusteella ikä ei siis ole tuutoroinnin tarvitsevuutta määrittävä erityinen tekijä. Ristiintaulukointi vastaajien sukupuolen mukaan ei olisi miespuolisten vastaajien vähäisyyden (16 vastaajaa) vuoksi olisi tuottanut informatiivista tietoa. Myöskään vastaajan toimipaikka ja suuntautumisvaihtoehto eivät näytä olevan tuutorointitarpeeseen oleellisesti vaikuttavia tekijöitä.

Pyydettyäessä vastaajia arvioimaan opiskelijatuutoroinnin tarpeellisuutta opintojen eri vaiheissa piti suurin osa (81,8 %) sitä tarpeellisena opintojen alkuvaiheessa. Opintojen keskivaiheessa mielipiteet jakoutuivat jokseenkin tasan ja loppuvaiheen opinnoissa opiskelijatuutorointia piti tarpeellisena 44,5 %. Opiskelijatuutorointia tarpeettomana pitävien osuus vastaajista kohosi kronologisesti siten, että täysin tarpeettomana sitä piti alkuvaiheen opinnoissa vain 3,5 %, keskivaiheen opinnoissa 28,8 % ja loppuvaiheen opinnoissa 24,2 % vastaajista. Kuvio 2. havainnollistaa opiskelijatuutorointia tarpeellisena pitävien osuutta siten, että Y-akselin arvot 0 – 120 kuvaavat vastaajien lukumäärää.

KUVIO 2. Opiskelijatuutoroinnin tarpeellisuus opintojen eri vaiheissa

Opiskelijatuutoroinnin eri tehtäväalueiden tärkeysjärjestystä arvioivassa kysymyksessä vastaajat arvioivat niiden merkittävyyttä asteikolla 1 - 4 (ei ollenkaan merkittävä-vainvähän-kohtalaisen-erittäin merkittävä.) Tärkeimpinä tehtäväalueina vastaajat pitivät opiskelijan ohjaamista tiedon lähteille (69,2 %), opintojen suunnittelussa avustamista(68,7 %) sekä sosiaalisen tuen tarjoamista (66,2 %). Uusien opiskelijoiden tutustuttamista ympäristöönsä piti merkittävänä 63,1 %. Oppimistaitojen kehittämisen innostajana opiskelijatuutoria piti tärkeänä 55,5 % ja tukena käytännön asioiden (esim. majoitus-, opintotuki- tms.asiat) järjestelyssä 45,5 %. Kuvio 3. havainnollistaa tehtäväalueita joko kohtalaisen merkittävänä tai erittäin merkittävänä pitävien suhteellista osuutta.

KUVIO 3. Opiskelijatuutoroinnin tehtäväalueiden merkittävyys (%)

Huolimatta siitä, että vastausten perusteella opiskelijatuutorointia tarpeellisena pitävien vastaajien osuus verrattuna sitä tarpeettomana pitämien osuuteen oli selvästi suurempi, vastaajien joukossa oli suhteellisesti vähemmän niitä, jotka olivat kokeneet olleensa opiskelijatuutoroinnin tarpeessa (21,7 %) kuin niitä, jotka olivat kokeneet tarvitseensa opiskelijatuutorin tukea vain harvoin tai ei koskaan. Kysymykseen myönteisesti vastanneita pyydettiin lisäksi omin sanoin

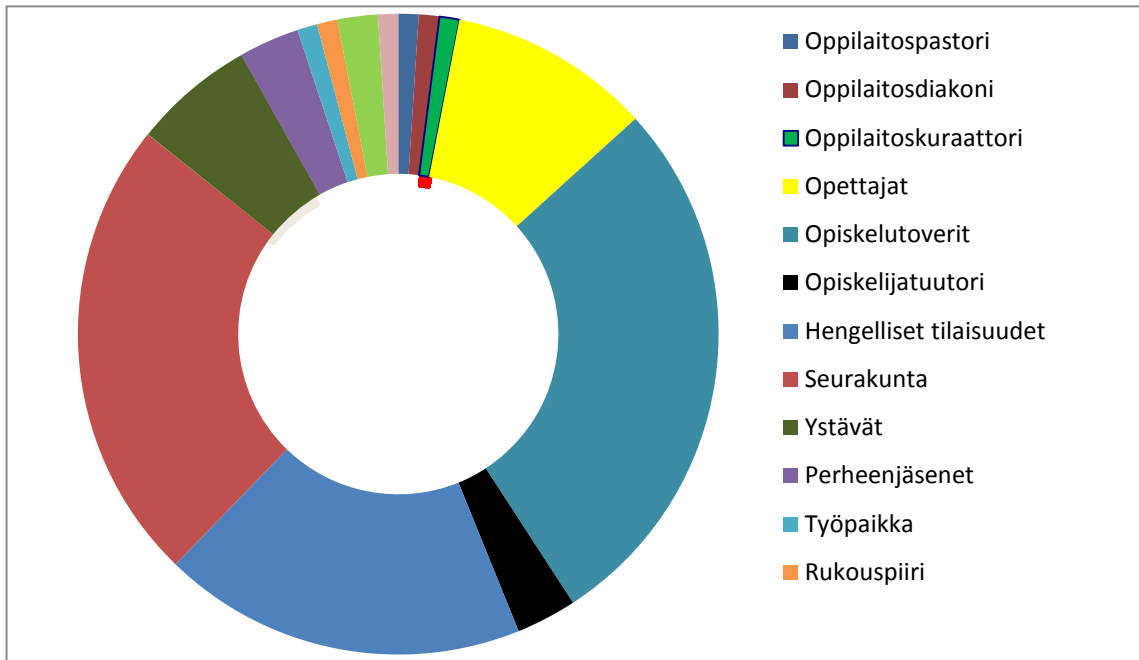
kuvailemaan, millaisen avun tarpeessa he kokivat olleensa ja millaista apua he olivat saaneet.

Vastaajat, jotka vastasivat tarvinneensa opiskelijatuutorin tukea jossakin opintojensa vaiheessa, kertoivat omin sanoin kokemuksistaan. Kysymys tuotti 81 erilaista kommenttia, joista 20:ssä kerrottiin, ettei mahdollisuutta käyttää opiskelijatuutorin apua ollut ollenkaan tai jos olikin, eivät vastaajat tiedäneet tällaisesta mahdollisuudesta. Kartoitettaessa vastaajien avun lähteitä kävi ilmi, että merkittävin apu erilaisissa ongelmatilanteissa on saatu toisilta opiskelijatovereilta – näihin viitattiin 12 vastauksessa. Kuusi vastaajaa viittasi opettajilta saatuun ja viisi opinto-ohjaajilta saatuun tukeen. Kaksi vastaajista kertoi itse selvittäneensä asioita kyselemällä, mutta eivät kertoneet keneltä – myös neljä muuta vastausta annettiin ilman viittausta avun antajaan. Opiskelijatuutorin antamaan tukeen viittasi neljä vastaajaa. Ongelmat, joihin tukea saatiin, olivat pääasiallisesti opiskeluun liittyviä käytännön asioita: 54 vastaajaa viittasi näihin. Tuen tarve liittyi kaikkeen mahdolliseen opiskelua koskevaan problematiikkaan tietokoneen käyttöongelmista aina opintojen suunnitteluun. Henkisen tuen saamiseen viitattiin 12 vastauksessa, hengelliseen tukeen yhdessä ja Ahot (Aikaisemman osaamisen tunnistaminen) - prosessiin perehdyttämiseen kolmessa vastauksessa.

3.3.4 Opiskelijatuutorointi hengellisen kasvun tukena

Kirkon virkaan valmistuvilta kerättiin tietoa heidän hengellisen kasvuprosessinsa voimakkuudesta opintojen aikana sekä hengellisen tuen tarpeesta ja sen saamisesta. Myös selvitettiin, osaavatko opiskelijat etsiä tarvitsemansa avun lähteille, ja mistä he ovat saaneet tarvitsemaansa hengellistä tukea opintojensa aikana. Viimeisenä kysyttiin, pitävätkö vastaajat opiskelijatuutorin tarjoamaa vertaistukea merkityksellisenä monimuoto-opiskelijan hengellisyyden tukijana. Kyselyosioon vastasi kaikkiaan 67 opiskelijaa.

KUVIO 4. Kirkon virkaan valmistuvien opiskelijoiden hengellisen tuen lähteet

Kysymykseen hengellisen kasvuprosessinsa voimakkuudesta opintojen aikana vastaajat vastasivat valitsemalla arvon asteikolla 1 - 10 (Ei ollenkaan voimakas - Erittäin voimakas). Vastaukset painottuivat asteikon alkupäähän, sillä asteikolle 5 - 10 asettui alle puolet (46,2 %) vastaajista. Asteikon ääripäät painottuivat siten, että 11,6 % valitsi pienimmän mahdollisen arvon, kun vain 2,9 % kertoi hengellisen kasvuprosessinsa olleen erittäin voimakas. Vastaajista piti hengellisen tuen etsimistä vaikeana 16,4 % ja helppona 83 %. Hengellistä tukea koki tarvinneensa 39,7 % ja sitä saaneensa 53,7 % vastaajista. Kysymykseen, pitävätkö vastaajat opiskelijatuutorin tarjoamaa hengellistä vertaistukea tarpeellisena, 62,3 % vastasi myöntävästi.

3.3.4 Opiskelijatuutoroinnin kehittämisehdotuksia

Opiskelijatuutoroinnin kehittämisehdotuksia koskevaan avoimeen kysymykseen saatiin kaikkiaan 63 vastausta, joista kahdeksan oli kysymyksenasettelun kannalta epärelevantteja: kommentit koskivat opinto-ohjaajia tai ryhmätuutorointia koskevaa toimintaa tai sisälsivät yleistä palautetta opintojen kehittämisestä eivätkä näin ollen vastanneet opiskelijatuutoroinnin kehittämistä

koskevaan kysymykseen. Kehittämisehdotusten joukosta mainittakoon kuitenkin esimerkkinä ehdotus, joka seuraavana suorana lainauksena on opiskelun yleistä kehittämistä koskeva yksittäinen toive:

”Enemmän tiimisedonnaista opiskelua: mm. tentteihin luku ja tehtävät vertaistuen muodossa että kaikki pysyvät mukana!”

Vastaajista 31 kiinnitti huomiota opiskelijatuutoroinnista tiedottamisen tärkeyteen ja siihen, että yhteydenotto tuutoriin olisi helppoa tai edes jotenkin mahdollista. Etenkin opiskelun alkuvaiheeseen sijoittuvaa opiskelijatuutoreiden esittäytymistä uusille opiskelijoille (17 vastaajaa) pidettiin tärkeänä. Päivystysluonteista vastaanottoa tai lähipäivinä tapahtuvaa tapaamista ehdotti viisi vastaajaa, sähköpostituutorointia tai BlackBoard-oppimisalustalla tapahtuvaa opiskelijatuutorointia ehdotti seitsemän vastaajaa. Myös puhelimitse tapahtuvaa yhteydenottoa pidettiin suositeltavana. Tuutorointikäytäntöjen yhtenäisyydestä eri toimipaikoissa esitti toiveensa yksi vastaajista. Tuutoroinnille enemmän aikaa toivoi niinkään yksi vastaaja; toinen ehdotti tuutoreiden teemapäivää kerran tai kaksi vuodessa.

Aikuisopiskelijoille omaa tuutoria ehdotti kolme vastaajaa. Käytännön asioihin opastamista korosti yksi vastaaja. Yksittäisiä toiveita oli myös, että jokaiselle ryhmälle olisi oma opiskelijatuutori ja että jokaisessa luokassa olisi yksi yhteyshenkilö, joka välittäisi ryhmän kysymykset tuutorille. Opintopisteitä tuutoroinnista – jos valmistuvilla opiskelijoilla on rästejä – ehdotti yksi vastaaja ja yksi esitti opiskelijatuutorointi-käsitteen avaamista opiskelijoille heti opintojen alkaessa. Yksi vastaajista kertoi ryhmänsä olevan ensimmäinen aloittanut monimuotoryhmä ja totesi, ettei heitä ole kukaan pyytänyt esittäytymään uusille aloittaneille. Opiskelijatuutorin merkitystä opintojen edistymisen seuraajana ehdotti yksi vastaajista.

On syytä huomioida, että vastausten perusteella ei voida päätellä, onko Diakonia-ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijoita juuri vastausten suhteellista lukumäärää osoittavassa suhteessa vai onko kyse siitä että, että yli 41-vuotiaat opiskelijat ovat olleet muita ikäryhmiä aktiivisempia vastaamaan

kyselyyn. Kuitenkin voidaan todeta, että 198 opiskelijan 720:stä vastattua kyselyyn, voidaan vastaajien joukkoa pitää riittävän edustavana. Omaa kieltään puhuu sekin, että tekijään otti sähköpostitse yhteyttä opiskelijoita vielä vastausajan mentyä umpeen tiedustellen, voisiko kyselyyn vielä vastata koska mielellään sen vielä tekisivät. Koska viikon vastausajan jälkeen aikaa jatkettiin vielä viidellä päivällä ja analyysit oli tiedustelujen tapahtuessa jo saatu valmiiksi, jouduttiin pyyntöihin vastaamaan ystävällisesti mutta kielteisesti.

Diakonia-ammattikorkeakoulun monimuoto-opintojen kuormittavuuteen liittyvistä tekijöistä nousee tutkimuksen perusteella erityisesti esille kokemus oppinäytetyöprosessin kuormittavuudesta, tenttien ja kirjallisten töiden suuresta määrästä sekä opiskelun integroimisen haastavuudesta suhteessa muuhun elämään, kuten työhön ja perhe-elämään. Opiskelijatuutorointia pidettiin tarpeellisena, joskin tuntemattomana monimuoto-opintoja suorittavien aikuisopiskelijoiden keskuudessa. Opiskelijatuutoroinnille olisi siis tarvetta, ja tutkimus vahvisti näkemystä siitä, että aikuisopiskelija hyötyisi eniten kaltaisensa aikuisopiskelijan tarjoamasta tuesta. Tätä johtopäätöstä tukivat myös sähköpostitse ja puhelimitse tehdyt tiedustelut. Diakonia-ammattikorkeakoulu Pieksämäen toimipaikan opinto-ohjaajan Maija-Leena Lyyran (henkilökohtainen tiedonanto 25.3.2010) mukaan vertaistutorointi voi toteutua myös momuryhmän sisällä me-hengen ja hyvän ilmapiirin muodossa. Itseohjautuvuus on hänen näkemyksensä mukaan enemmän yksilöllinen ja motivaatioon liittyvä ominaisuus kuin ikäsidonainen. Huolimatta siitä, että aikuisopiskelijat usein aluksi tarvitsevat ja hakevat nuoria enemmän ohjausta ja tukea, opiskelutaitojen kehittyttyä pääsee myös itseohjautuvuus esille. Tässä on Lyyran mielestä apuna aikuisten vahva opiskelumotivaatio. Diakonia-ammattikorkeakoulun Oulun toimipaikan opinto-ohjaaja viittasi hänkin aikuisopiskelijoiden oppimaan oppimisen valmiuksien olevan erilaiset kuin nuorempien, jolloin puutteita saattaa olla esimerkiksi ATK-osaamisessa. Myös oppimiskäsitysten saattaa usein aikuisopiskelijoilla olla vanhanaikainen. (Maija-Liisa Blomster, henkilökohtainen tiedonanto 29.3.2010.)

Aikuisopiskelijan vahvuutena voidaan pitää sosiaalista verkostoa, joka elämäkokemuksen myötä on ehtinyt muodostua vahvaksi ja laajaksi verrattuna

nuorisoasteen opiskelijoihin. Erityisesti hengellisen tuen lähteeksi osoittautuivat ystävät ja koulun ulkopuolinen elämänpiiri. Toisaalta kävi ilmi, että opiskelun yksinäisyys korostuu monimuoto-opinnoissa, ja näihin tilanteisiin parhaan tuen voisi saada vain vertaistuen muodossa. Opiskelijatuutori olisi tae tämän tuen toteutumiselle. Olkoonkin, että niiden vastaajien osuus, jotka kokivat kipeästi tarvinneensa opiskelijatuutorin tukea ei ollut suuren suuri, ei ole syytä mitätöidä tai väheksyä tuen tarvetta.

Opiskelijoiden omat ehdotukset opiskelijatuutoroinnin kehittämiseksi ovat nekin huomionarvoisia kannanottoja. Leikillisesti voisi kuitenkin todeta, että itseohjautuvuudelle olisi aikuisopiskelijan ominaisuutena tilausta tässäkin asiassa. Kenties jo opinnoissaan ja itseohjautuvuudessaan edistyneet aikuisopiskelijat voisivat jättää heitä seuraaville aikuisopiskelijoille vertaansa vailla olevan perinnön: oman, asteittain kehittyvän opiskelijatuutorverkoston ja -järjestelmän.

4 OPISKELIJATUUTOROINTIA KEHITTÄMÄÄN

Monimuoto-opiskelijan saatua tiedon opiskelupaikastaan olisi myös pikaisesti hyvä saada tietoa, mistä opiskelussa todella on kysymys – hakuvaiheessa pääällimmäisenä voi mielessä olla kuva kohtalaisen mukavasta mahdollisuudesta opiskella sivutoimisesti sillä vapaa-ajalla, mitä työn, harrastusten ja perhe-elämän yhteen sovittamiselta jää. Illuusio opintojen kivuttomasta sujumisesta työn ohessa olisi kuitenkin syytä särkeä hellävaraisesti mutta määrätietoisesti mahdollisimman pian.

Keski-ikäisenä opintielle lähtenyt monimuoto-opiskelija törmää tuttuihin ilmiöihin, mutta uudenlaisesta näkökulmasta. Opettajuuden ja koko opiskelukulttuurin muutos itseohjautuvuuden edellytyksineen on kieltämättä huomattava ja sen merkitys suuri. Herää kuitenkin kysymys, merkitseekö tutkimusten tuottama tieto todellakin opiskelijoiden tyytymättömyyttä opettajiin vai voisiko – ainakin osittain - olla kysymys opiskelijoiden kykenemättömyydestä ymmärtää opettajuuden ja koko opiskelukulttuurin muutosta. Tutustuttuani monimuoto-opiskelua ja itseohjautuvuutta koskevaan aineistoon heräsi mielessäni kysymys, ovatko opintojaan aloittavat monimuoto-opiskelijat

jumiutuneet vanhanaikaisiin opetusmetodeihin. Tutkimus osoittaa väitteen ainakin osittaisen paikkansapitävyyden. Itseohjautuvuutta edellyttäviin opintoihin sopeutuminen ei ole yksinkertaista. Perinteisen luokahuoneopetuksen traditioihin tottuneina olisi kovin mukavaa, että opettaja kertoisi ja demonstroisi kateederilta, miten ”maailma makaa”. Kansakoulun penkille ei kuitenkaan ole enää paluuta ja hyvä niin. Ennakko-oletukseni olikin, että edistyneemmän opiskelijan tarjoamalle tuutortuelle on tarvetta myös monimuoto-opiskelijoiden keskuudessa, mutta sen järjestäminen käy perinteisin keinoin vaikeaksi. Koska monimuoto-opiskelija toteuttaa opintojaan itsenäisesti eikä usein tapaa opiskelutovereitaan, ei kasvokkain kohdattavaa vertaistukea ole saatavilla niin helposti kuin päiväopintoja suorittavilla opiskelijoilla.

Monimuoto-opintojaan aloittelevaa aikuisopiskelijaa hämmentää varmasti paitsi opiskelukulttuurin muutos, myös uuden tiedon tulva sekä sen hankkimis- ja käsittelytapojen moninaisuus. Tällaisissa tilanteissa – edellä esitettyihin Koron tutkimustuloksiin viitaten - vain pikkuisen kokopäiväisesti opiskeleviin verrattuna paremmasta itseohjautuvuusvalmiudesta ei juuri ole apua, vaan konkreettiselle avulle ja mahdollisimman välittömälle tuelle olisi todella tilausta. Itseohjautuvuus monimuoto-opiskelijan tuen hankkimisen edistäjänä onkin käytännössä usein sitä, että kysytään omilta opiskelutovereilta ja mietitään, kenet asiasta jotakin tietävän tuntisi – usein toistettu kysymys yhtä epätietoisille opiskelutovereille onkin: ”Tietääkö teistä kukaan ketään joka saattaisi tietää tästä asiasta?” Hyvällä onnella joku osaa ja ehtii neuvoa, mutta tilanne saattaa jatkua myös kollektiivisen ihmettelyn ilmapiirissä käsillä olevan ongelman ratkeamatta. Näissä tilanteissa konkretisoituu se, että monimuoto-opiskeluun ei useinkaan liity sosiaalisen orientaation mukanaan tuomaa yhteisen ajan viettoa opiskeluyhteisön kanssa. Niin tyhjänpäiväiseltä kuin työn ohessa opintojaan suorittavan aikuisopiskelijan mielestä yhteisen ajan viettäminen – muutenkin kuin luokahuoneessa tai pikaisella kahvitauolla – onkin, on sosiaalisen orientaation täydellinen puuttuminen omiaan tekemään opiskelijasta yksinäistä erämaataivalta taittavan kulkijan.

Monimuoto-opintoja suorittava aikuisopiskelija saattaa syystäkin ihmetellä, mitä oikeastaan tarkoitetaan puhuttaessa opiskelijakulttuurista: yhtenä

vertaistutoroinnin tavoitteenahan pidetään uusien opiskelijoiden perehdyttämistä mm. juuri opiskelijakulttuuriin. Aikuisten monimuoto-opiskelijoiden opiskelukulttuuria on vaikea sanallisesti määritellä, sillä aiheesta on vaikea löytää asiallista ja tutkittua tietoa. Yleisessä opiskelijakulttuuria määrittelevässä keskustelussa on usein elementtejä, joihin aikuisopiskelijan on vaikea itseään sijoittaa. Mieleepi muistuu sanomalehdessä julkaistu artikkeli, jonka otsikon ja aiheen välittämä viesti oli, että alkoholin käyttö kuuluu opiskelijakulttuuriin. En löytänyt itseäni enkä myöskään opiskelutovereitani tästä kirjoituksesta, sillä tuskin kukaan tuntemani monimuoto-opintoja suorittava aikuisopiskelija kykenisi työn ja perheen ohella suoriutumaan opiskelurakastaan alkoholin avulla, saati muutenkaan viettämällä iloisia saunailtoja opiskelutovereidensa kanssa. Voiko puhua sellaisesta, mitä ei oikeasti ole olemassa? Voisiko olla niin, että monimuoto-opiskelijoiden opiskelukulttuuria ei oikeasti ole olemassa, tai jos onkin niin siitä ei puhuta? Niin tai näin, ainakaan opiskelijatutoroinnin saralla ei monimuoto-opiskelijan erilaisuus verrattuna kokopäiväisesti opiskeleviin ole erityisesti profiloitunut. Tästä ei kuitenkaan pidä syyttää nykyisiä opiskelijatutoreita. Kulttuuri jota ei ole, pitää luoda. Tarvitaan aikuisten monimuoto-opiskelijoiden oman äänen kuulemista ja aktiivisuutta asian edistämiseksi.

Aihetta koskevan tutkimuksen toteuttamiseksi valitut menetelmät osoittautuivat pääosin onnistuneiksi, eivätkä tutkimuseettiset näkökohdatkaan joutuneet uhanalaisiksi vastaajien anonymiteetin säilyessä alusta loppuun. Vaikka sähköpostitse saadut palautteet ensimmäisen kyselyn toimimattomuudesta sisälsivät palautteen antajan nimen, eivät varsinaisen, onnistuneen kyselyn vastaukset olleet liitettävissä vastaajien henkilöllisyyteen. Osoittautui myös hyväksi ratkaisuksi sisällyttää kaikki Diakonia-ammattikorkeakoulun tutkintoon johtavaa monimuoto-opetusta tarjoavat tahot tutkimuksen piiriin, jolloin saatiin sekä kaikkien ilmansuuntien edustus että riittävä määrä vastauksia. Joidenkin kysymysten muotoilussa tosin jälkiviisauden harrastaminen oli tutkimuksen kannalta - sen jo toteuduttua - myöhäistä ja siksi kivuliasta; esimerkiksi joidenkin avointen vastausten perusteella oli pakko tehdä johtopäätös, ettei vastaajalla ollut oikeata kuvaa opiskelijatutoroinnista ja käsite olisi näin ollen

pitänyt kyselyn ohkeen liitettyssä sähköpostisaatteessa vielä tarkemmin määritellä.

Tutkimuksen tekijän harjaantuneisuuden puute ilmeni prosessin aikana niin aikataulullisten kuin käytännöllistenkin ongelmien muodostamina vastoinkäymisinä. Myös rutiinin puute tutkimuksen toteuttamiseen tarvittavien välineiden käytössä (esim. sähköisen kyselylomakkeen laadinta, analyysien suorittaminen ja tulosten saattaminen graafiseen muotoon) osoittautui onnistumisen kokemusta jarruttavaksi, harmilliseksi tosiasiaksi. Tutkimuksen loppuun saattamista voinee kaikkien vastoinkäymisten jälkeen pitää siis riemullisena työvoittona, joka lienee hausalla tavalla verrattavissa ensiraskauden vaalimiseen ja esikoisen synnyttämiseen: viisaus, kärsivällisyys ja oikeat valinnat luovat edellytykset parhaalle mahdolliselle lopputulokselle - ”lapsi” on siunattu ja rakas, vaikka ei olisikaan kaikilta osiltaan täydellinen.

Ei ole samantekevää, että tutkimus toteutettiin juuri Diakonia-ammattikorkeakoulun piirissä, koska sillä on erityisasema ja -luonne muiden ammattikorkeakoulujen joukossa. Ainutlaatuisuus selittyy sillä, että se valmistaa ammatillaisia kirkon virkoihin, muut ammattikorkeakoulut eivät. Haastavalta tuntui arvopohjien vertailu ja selkeiden eroavaisuuksien etsiminen: muiden ammattikorkeakoulujen arvopohjaan tutustuminen aiheutti hämmennystä, sillä niiden korostamat asiat ovat jokseenkin samoja tai ne eivät ainakaan tunnu olevan ristiriidassa Diakin arvopohjan kanssa. Onko niin, että ammattikorkeakoulut opiskelijoita houkutellessaan etsivät nettisivustoilleen toinen toistaan iskevempiä adjektiiveja kuvaamaan omia arvojaan? Arvot viittaavat ihmisen arvostamiseen, rehellisyyteen ja itsensä kehittämiseen (SAMK) ja avoimuuteen sekä asiakaslähtöisyyteen (EVTEK-ammattikorkeakoulu). Edellä mainitut ominaisuudet eivät ole millään tavoin vieraita kristillisenkään etiikan piirissä. Jos kuvitellaan, että kaikki ammattikorkeakoulut asuisivat saman puun oksilla ja lähtisivät juurilleen etsimään oman arvopohjansa alkulähteitä – mitä tapahtuisi? Voisi kuvitella, että monien ammattikorkeakoulujen arvopohdinnoissa on pysähtytty niin sanotusti puolimatkan krouviin ja todettu, että matkanteko saa riittää. Jos matkalainen malttaisi kavuta runkoa alas ja kaivautua juuriston tuntumaan, löytyisi sieltä

arvojen alkulähde Pyhä Raamattu. Diakonia-ammattikorkeakoulun mainitsevat perusarvot ovat kristillinen lähimmäisenrakkaus, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja avoin vuorovaikutus, joita kaikkia uskon myös muiden ammattikorkeakoulujen arvostavan. Tänä elinikäistä oppimista korostavana aikakautena voidaan aikuisopiskelua pitää pysyvänä ilmiönä, jonka menestyksestä suorittamista kannattaa tukea. Sitä hyvää, mistä itse on päässyt osalliseksi, on halukas jakamaan myös muille. Vertaistuen kehittämistä tähtääviä toimia – vaikkapa opiskelijatuutoroinnin muodossa – voidaan pitää osana tällaista kehitystoimintaa.

LÄHTEET

Painetut lähteet:

Borg, Outi 2003. Terveysalan iltaopiskelijoiden jaksaminen. Opinnäytetyö. Helsinki; Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Ghiselli, Anja 2006. Martti Lutherin perinne ja hengellinen ohjaus psykokirkon aikakaudella. Teoksessa Kotila, Heikki (toim.) Hengellisen ohauksen kirja. Helsinki; Kirjapaja Oy, 76-86.

Kalmari, Arja, Koistinen, Paula, Sorjonen, Sari, Uusipaikka, Sanna & Rantanen, Eija 2005. Diakonia-ammattikorkeakoulun opinto-opas 2005-2006.

Kangasjärvi, Sanna 2007. Tuutorin työkalupakki. Oulu; OSAKO.

Koro, Jukka 1993. Aikuinen oman oppimisensa ohjaajana. Itseohjautuvuus, sen kehittyminen ja yhteys oppimistuoloksiin kasvatustieteen avoimen

korkeakouluopetuksen monimuotokokeilussa. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä; Jyväskylä University Printing House and Sisäsuomi Oy, 9-10, 169-171.

Lehtinen, Esko & Jokinen, Tuija 1996. Tutor – itsenäistyvän oppijan ohjaaja. Juva; PS-viestintä Oy.

Lyyra, Maija-Leena 1999. Terveys- ja sosiaalialan opettajien näkemyksiä opiskelijoiden itseohjautuvuudesta ja siihen tukemisesta. Teoksessa Kerttu Tossavainen & Anja Malm (toim.) Terveys- ja sosiaalialan opiskelijoiden ohjaamisesta ammattikorkeakoulussa. Helsinki: Kirjayhtymä Oy, 18 - 31.

Mäkitalo, Maija 1998. Kokemuksia opiskelijatutoroinnista Diakonia-ammattikorkeakoulun Porin yksikössä. Oppimistehtävä. Hämeenlinnan ammatillinen opettajakorkeakoulu, opinto-ohjaajakoulutus.

Salo, Eeva 2006. Kirkon virkaan opiskelevien hengellinen kasvu ja sitoutuminen kirkkoon. Selvitys kirkolliskokouksen yleisvaliokunnan mietinnön 6/2004 pohjalta. Helsinki; Suomen evankelisluterilaisen kirkon keskushallinto.

Vesisenaho, Mikko 1998. Itseohjautuvuuden kehitys monimuoto-opinnoissa. Tutkimus Joensuun yliopiston avoimen yliopiston psykologian approbatur-opiskelijoista lukuvuonna 1996-1997. Joensuu; Joensuun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja. Sarja A, n:o 17.

Vuorinen, Päivi; Valkonen, Sakari 2005. Ammattikorkeakoulu ja yliopisto yksilöllisten koulutustavoitteiden toteuttajina. Koulutuksen

tutkimuslaitos. Jyväskylän Yliopisto. Jyväskylä; Jyväskylän Yliopistopaino, 108.

Paakkola, Esko 1993. Johdatus monimuoto-opetukseen. 4. muuttamaton painos. Helsinki; Painatuskeskus Oy.

Elektroniset lähteet:

Diakonia-ammattikorkeakoulu 2009. (<http://www.diak.fi/sahk> ops 0910) Viitattu 27.10.2009.

EVTEK-ammattikoulun pedagoginen strategia 2006. (http://www.evtek.fi/fileadmin/user_upload/peda...) Viitattu 13.4.2008.

Mäkinen, Jarmo 2003. Opiskelijat orientoituvat opintoihinsa hyvin eri tavoin. Sivistys. Viitattu 4.5.2009. <http://sivistys.net/toimitus-suosittelee-/tutkimus/jarkko-makinen-opiskelijat-orientoituvat-opintoihinsa-hyvin-eri-tavoin.html>

Satakunnan ammattikorkeakoulun toiminta-ajatus ja arvot 2005. (<http://www.samk.fi>) Viitattu 13.4.2007

Sirkka, Kari A 2001. Julkinen terveydenhuolto ei kannusta sairaanhoitajien ammatillista kasvua. Väitös. Turun Yliopisto. Viitattu 4.5.2009. <http://domino.utu.fi/tiedotus/tiedotukset.nsf/0/78c92d9d335b605c2256ab9003c6b27?OpenDocument>. Tuloste tekijän hallussa.

Julkaisemattomat lähteet:

Blomster, Maija-Liisa 2010. Lehtori, opinto-ohjaaja, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Oulun toimipaikka. Oulu. Henkilökohtainen tiedonanto 29.3.

Lyyra, Maija-Leena 2010. Lehtori, opinto-ohjaaja. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Pieksämäen toimipaikka. Pieksämäki. Sähköpostiviesti 25.3. Vastaanottaja Johanna Mäkelä. Tuloste tekijän hallussa.

LIITE 1. Kyselylomake

Arvoisa opiskelijatoveri!

Olen monimuoto-opiskelija Johanna Mäkelä Diakonia-ammattikorkeakoulu Lännen Porin toimipaikasta. Opinnäytetyönäni tutkin Diakonia-ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijoiden opiskelijatuutorien tarvetta. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, pitävätkö monimuoto-opiskelijat opiskelijatuutorin tarjoamaa tukea tarpeellisena. Erityisesti kirkon alan ammatteihin valmistuvien monimuoto-opiskelijoiden kohdalla on lisäksi tarkoitus kartoittaa opiskelijoiden hengelliseen kasvuun liittyvän vertaistuen tarvetta.

Tuutoroinnilla tarkoitetaan toimia, joilla tähdätään mielekkääseen ja itseohjautuvaan oppimiseen. Opiskelijatuutorilla tarkoitetaan ohjaajana toimivaa opiskelijaa, jolla on valmiudet tukea muita opiskelijoita erilaisissa opintoihin ja opiskeluun liittyvissä asioissa.

Monimuoto-opiskelijoilta edellytetään itseohjautuvuutta opintojemme suorittamisessa. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää myös, ovatko monimuoto-opiskelijat itseohjautuvia myös tukea tarvitessaan.

Vastaajien taustatietojen avulla hahmotan kyselyyn vastanneiden monimuoto-opiskelijoiden profiilia opiskelijana (1-5). Opiskelun kuormittavuutta koskevien kysymysten (6-7) jälkeen on vuorossa opiskelijatuutoroinnin arvostusta ja tarpeellisuutta kartoittavat kysymykset (8-13). Kysymykset (14-19) on osoitettu ainoastaan kirkon virkaan valmistuville monimuoto-opiskelijoille.

Vastaaminen on vapaaehtoista ja toivon että suot hetken ajastasi. Vastaukset käsitellään nimettöminä ja luottamuksellisesti. Tutkimuksen tuloksia on mahdollista käyttää monimuoto-opiskelijoiden opiskelijatuutoroinnin kehittämiseen.

Kiitos vaivannäöstäsi!

Ole hyvä ja klikkaa hiirellä valitsemasi vastausvaihtoehto.

1. Vastaajan sukupuoli mies nainen
2. Vastaajan ikä 20 tai vähemmän
 21-25
 26-30
 31-35
 36-40
 41-45
 46-50
 51 tai enemmän
3. Missä monimuotokoulutusta tarjoavassa Diakonia-ammattikorkeakoulun toimipaikassa opiskelet?
 Helsinki Oulu Pori
 Järvenpää Pieksämäki
4. Missä suuntautumisvaihtoehdossa opiskelet?
 Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto / sairaanhoitaja (AMK)
 Diakonisen hoitotyön suuntautumisvaihtoehto / sairaanhoitaja (AMK)
+ diakonissan virkakelpoisuus
 Sosiaali- ja kasvatusalan suuntautumisvaihtoehto / sosionomi (AMK)
 Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto / sosionomi (AMK)
+ diakonin virkakelpoisuus
 Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto / sosionomi (AMK)
+ kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

Millä lukukaudella opiskelet?

1. lukukausi 2. lukukausi 3. lukukausi
 4. lukukausi 5. lukukausi 6. lukukausi
 7. lukukausi 8. lukukausi

5. Arvioi seuraavien tekijöiden yhteyttä omien opintojesi kuormittavuuteen. Merkitse kohtaan a) myös kotisi ja koulusi välinen etäisyys kilometreinä.

1 = Ei ollenkaan kuormittava   2 = Vain vähän kuormittava
3 = Melko kuormittava   4 = Erittäin kuormittava

	1	2	3	4
a) Kodin ja koulun välinen etäisyys	☐	☐	☐	☐
b) Taloudellinen epävarmuus	☐	☐	☐	☐
c) Opiskelijan roolin integroiminen muihin rooleihin (työ, perhe jne)	☐	☐	☐	☐
d) Itsenäinen tiedonhankinta	☐	☐	☐	☐
e) Ajankäytön suunnittelu	☐	☐	☐	☐
f) Tentit	☐	☐	☐	☐
g) Kirjalliset työt	☐	☐	☐	☐
h) Opinnäytetyöprosessi	☐	☐	☐	☐
i) Tiimityöt	☐	☐	☐	☐
j) Käytännön harjoittelut	☐	☐	☐	☐

Mikä muu / mitä muita kuormittavuutta lisääviä tekijöitä haluaisit mainita? Arvioi myös, kuinka kuormittavana sitä / niitä pidät (: ei ollenkaan = 1 / vain vähän = 2/ melko kuormittava = 3 /erittäin kuormittava =4).

---

8. Arvioi kuinka merkittävänä monimuoto-opiskelijan näkökulmasta pidät seuraavassa lueteltuja tuutoroinnin tehtäväalueita. Valitse vaihtoehtoista 1-4.

1 = ei ollenkaan merkittävä   2 = vain vähän merkittävä
3 = kohtalaisen merkittävä   4 = erittäin merkittävä

	1	2	3	4
a) Uusien opiskelijoiden tutustuttaminen ympäristöönsä	☐	☐	☐	☐
b) Opiskelijan opastaminen tiedon lähteille	☐	☐	☐	☐
d) Opintojen suunnittelussa avustaminen	☐	☐	☐	☐
e) Oppimistaitojen kehittämisen innostaminen	☐	☐	☐	☐
f) Sosiaalinen tuki (keskustelu, kuuntelu, rohkaisu)	☐	☐	☐	☐
g) Tuki ja neuvonta käytännön asioiden järjestämisessä (esim. asumis- ja matkajärjestelyt, opintotukiasiat)	☐	☐	☐	☐

9. Arvioi opiskelijatuutoroinnin tarpeellisuutta opintojen eri vaiheissa.

1 = Täysin tarpeetonta   2 = Melko tarpeetonta
3 = Melko tarpeellista   4 = Erittäin tarpeellista

	1	2	3	4
Opintojen alkuvaiheessa (1. ja 2. lukukausi)	☐	☐	☐	☐
Opintojen keskivaiheessa (3. ja 4. ja 5. lukukausi)	☐	☐	☐	☐
Opintojen loppuvaiheessa (6. ja 7. ja 8. lukukausi)	☐	☐	☐	☐

10. Oletko opintojesi aikana ollut tilanteessa, jossa olet kokenut tarvitsevasi opiskelijatuutorin tukea?

En koskaan   Harvoin   Melko usein   Erittäin usein

11. Mikäli vastasit myöntävästi kysymykseen 10, ole hyvä ja kuvaile millaisen avun tarpeessa olet ollut ja millaista tietoa sait.

---

12. Kuinka tärkeänä pidät mahdollisuutta turvautua opiskelijatuutorin tarjoamaan tukeen omissa opinnoissasi?

En pidä sitä lainkaan tärkeänä	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Pidän sitä erittäin tärkeänä
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

13. Kerro kehittämissi ehdotuksesi Diakonia-ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijoiden opiskelijatuutoritoiminnan kehittämiseksi.

Sairaanhoitaja (AMK) –ja sosionomi (AMK) –opiskelijoita
 KIITÄN LÄMPIMÄSTI vastauksistanne!

Loput kysymyslomakkeen kysymyksistä on osoitettu kirkollisen alan (diakoni/diakonissa/kirkon nuorisotyön ohjaaja) opiskelijoille – pyydänkin Teitä vielä ystävällisesti vastaamaan kysymyksiin 14. –19.

14. Kuinka voimakkaana olet kokenut hengellisen kasvuprosessisi opintojesi aikana?

En ollenkaan   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10   Erittäin
voimakkaana   0   0   0   0   0   0   0   0   0   0   voimakkaana

15. Osaatko etsiä tarvitsemasi avun lähteille tarvitessasi hengellistä tukea?

Tuen etsiminen on minulle helppoa
Tuen etsiminen on minulle vaikeata

16. Oletko kokenut tarvitsevasi hengellistä tukea opintojesi aikana?

Kyllä   En

17. Oletko kokenut saaneesi hengellistä tukea opintojesi aikana?

Kyllä   En

18. Mikäli vastasit myöntävästi kysymykseen 17, ole hyvä ja vastaa seuraaviin:

Olen saanut tarvitsemaani hengellistä tukea opintojeni aikana

Oppilaitospastorilta   Oppilaitosdiakonilta

Opettajilta   Opiskelutovereilta

Opiskelijatuutorilta   Hengellisistä tilaisuuksista ja tapahtumista

Kotiseurakunnastani

Muualta; mistä

---

19. Onko opiskelijatoverin tarjoamalla vertaistutoroinnalla mielestäsi merkitystä monimuoto-opiskelijan hengellisyyden tukijana? Perustele, ole hyvä.

KIITOS VASTAUKSESTASI!

